

28.2.2017

Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00023 VALTIONEUVOSTO

LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAIKSI SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON ASIAKASTIETOJEN SÄHKÖISESTÄ KÄSITTELYSTÄ

Sosiaali- ja terveysministeriö on julkistanut ehdotukset laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Potilasvakuutuskeskukselta (PVK) ei ole pyydetty lausuntoa, mutta keskus haluaa esittää lausuntonaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköistä käsittelyä koskevasta lakiluonnoksesta seuraavaa.

PVK huolehtii keskitetysti terveydenhuollon yhteydessä aiheutuneista henkilövahingoista potilasvahinkolain mukaisesti. Keskus käsittelee vahinkoa kärsineiden vahinkoilmoitukset. Mikäli kyseessä on korvattava vahinko, keskus maksaa korvaukset vahingonkorvauslain mukaisesti. Vuonna 2016 PVK vastaanotti 8 834 vahinkoilmoitusta.

Lähes kaikkiin vahinkotapauksiin tarvitaan lääketieteellistä selvitystä niistä hoitopaikoista, joita vahinkoa kärsineen vahinkoilmoitus koskee ja myös muista hoitopaikoista. Potilasvahinkoasian ratkaisemiseksi tarvitaan yleensä sairauskertomusmerkintöjä, toimenpidekertomuksia, lähetteitä, hoidon seurantamerkintöjä, laboratoriotutkimuksia ja muita tutkimuksia niihin annettuine vastauksineen. Hyvin moneen tapaukseen tarvitaan myös laajalti kuvantamismateriaalia. Itse vahingon korvattavuuden arvioinnin lisäksi tietoja tarvitaan korvausten maksuun, mm. työkyvyttömyydestä johtuvien ansionmenetykskorvausten ja työkyvyttömyyseläkkeiden, aineettoman vahingon korvausten sekä sairaanhoitokulujen korvattavuuden arvioinnissa. Tietoja voidaan pyytää mm. ajalta ennen vakuutustapahtumaa sekä eri lääketieteen erikoisaloilta. Tämä on välttämätöntä mm. siksi, että voidaan arvioida, mikä osuus potilaan työ- tai toimintakyvyn alenemasta johtuu vakuutustapahtumasta ja mikä mahdollisesti vakuutustapahtumasta riippumattomasta sairaudesta tai vammasta. Vuonna 2016 PVK lähetti hoitolaitoksiin ja osin myös sosiaalihuollon laitoksiin yli 30 000 selvityspyyntöä.

PVK:n tiedonsaantioikeudesta on säädetty potilasvahinkolain 5 d §:ssä. Sen mukaan Potilasvakuutuskeskuksella on oikeus saada maksutta korvauksen perusteen ja korvausvelvollisuuden laajuuden määrittämiseksi tarpeelliset tiedot viranomaiselta, terveyden- ja sairaanhoitotoimintaa harjoittavalta, vahingonkärsineen tai muun korvauksen hakijan työnantajalta, eläke- tai vakuutuslaitokselta, eläkesäätiöltä sekä työttömyyskassalta sen estämättä, mitä salassapitovelvollisuudesta tai henkilörekisteritietojen luovuttamisesta muualla säädetään.

Tällä hetkellä potilastietoihin liittyvät asiakirjapyyntöjä kohdistetaan lähtökohtaisesti hoitolaitoksiin, joista potilastiedot välitetään Potilasvakuutuskeskukseen pääosin paperilla. Sähköisiin ratkaisuihin siirtymistä ovat rajoittaneet mm. potilastietojärjestelmien moninaisuus, joka on vaikeuttanut teknisten rajapintojen muodostamista vakuutusyhtiöiden järjestelmiin. Lisäksi salassa pidettävän tiedon tietoturvalliseen välittämiseen verkossa soveltuvat tekniset järjestelmät ovat alkaneet laajamittaisesti yleistyä vasta viime aikoina. Potilastietojen välittämisen prosessi on nyky muodossaan hallinnollisesti tarpeettoman raskas ja hidaskäyttöinen. Terveystietojen keskittämällä ja tietojen-

28.2.2017

vaihdon sähköistämisellä on siten saavutettavissa huomattavaa tehostumista nykytilaan verrattuna.

Potilasvakuutuskeskuksessa on jo useiden vuosien ajan skannattu asiakirjat vahinkojärjestelmään ja kehitetty toimintoja niin, että vahinkoasiat voidaan käsitellä täysin sähköisesti. Keväällä 2017 PVK:ssa aletaan yhteistyössä hoitolaitosten kanssa selvittää, miten potilasasiakirjat voidaan toimittaa keskuksen järjestelmään tietoturvallisesti sähköisessä muodossa niin, että niitä ei tarvitsisi enää skannata järjestelmään paperimuodossa. PVK:n hallitus on pitänyt strategisesti tärkeänä tavoitteena sujuvia sähköisiä prosesseja.

PVK pitää lakiehdotusten tavoitteita kannatettavina. Asiakastietojen keskittäminen yhteen rekisteriin, tietojärjestelmien yhtenäistäminen ja sähköinen tiedonhallinta edistävät osaltaan digitalisatiota, joka on yksi hallituksen strategisista kärkihankkeista. PVK haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että lainsäädäntöhankkeessa otetaan huomioon myös potilasvakuutuksen asema. Vakuutusala on merkittävä potilastietojen hyödyntäjä, joten on sekä hoitolaitosten että asiakkaiden etu, että tuleva asiakastietolaki mahdollistaa asiakastietojen välittämisen myös vakuutusyhtiöille ja -laitoksille.

Näillä perusteella esitämme seuraavaa:

- Potilasvakuutuskeskus pitää ensiarvoisen tärkeänä, että uusi asiakastietolaki mahdollistaa potilasasiakirjojen välittämisen Potilasvakuutuskeskukselle sähköisesti luonnoksessa perustettavaksi esitetystä rekisteristä.
- Tietojensaantioikeutta ei tule rajoittaa ainoastaan lausunnon muodossa laadittuihin lääketieteellisiin selvityksiin, vaan sen tulee ulottua myös potilasasiakirjoihin. Potilasasiakirjat ovat välttämättömiä lakisääteisen potilasvakuutuksen korvaustoiminnan hoitamisessa.
- Uusi asiakastietolaki ei saa rajoittaa Potilasvakuutuskeskuksen potilasvahinkolain mukaista tietojensaantioikeutta (Potilasvahinkolaki 5 d §)
- Uusi asiakastietolaki ei saa myöskään rajoittaa Potilasvakuutuskeskuksen ja hoitolaitosten välisiä omia sähköisen tiedon välitystapoja.

Edellä esitetty keventäisi selvityspyyntöihin liittyvää hallinnollista taakkaa sekä hoitolaitoksissa että vakuutusyhtiöissä, ja nopeuttaisi korvausprosessia, minkä johdosta vakuutetuille ja korvauksenhakijoille voitaisiin maksaa korvaukset entistä nopeammin. Ehdotuksemme ei myöskään laajentaisi Potilasvakuutuskeskuksen tiedonsaantioikeutta nykyisestä.

Ulla Niku-Koskinen
toimitusjohtaja

Elina Muukkonen
korvauspäällikkö